

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

[Absolvere] à Censuris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Touitur re-
servatio.

40. Per verba generalia in abfolutio-
ne (inquantum poffum, & tu indiges)
tollitur refervatio obliorum, & etiam à
Cenfuris. Quintanadu. & alii. *part. 10.*
tract. 13. refol. 6.

Cafus du-
bium non est
refervatus.
Potest à quo-
libet Sacer-
dote appro-
bato abfolvi.

41. Cafum dubium refervatum non
effe, licet aliàs cafus refervatus fit, pro-
babile est. Pelfizzar. *in man. Regul. tom.*
2. tract. 6. cap. 2. feft. 1. numer. 16. addens
poffe Sacerdotem quemlibet ab Ordina-
rio approbato abfolvere cafum du-
bium, an contentus fit in Bulla Cœna
part. 10. tract. 14. refol. 2. Inde est quod
ignorans cafum refervatum fine cenfura
abfolvi poffit à Confefario non ha-
bente potestatem abfolvendi à referva-
tis, ut doctè, lateque probat P. Joseph
de Januario *de Caf. referv. ref. 1. per totam.*
Ibid. ref. 63.

Confefarius non
refervatum
liberatur à
refervatu
obliu.

42. Confitens Superiori non referva-
tum, liberatur à Cafibus refervatis ob-
liis, quam fententiam communem di-
cit Pasqualigus (licet fequatur oppo-
fitum) Ratio est, quia pœnitens ab omni
vinculo, quo innodatur, abfolvi vult
faltem, virtualiter; ergo & Confefarius
præfumat velle abfolvere, quantum
poffit *ibidem.*

Semel Con-
fiffus non re-
netur itera-
re confef-
fionem.

43. Tria hic notat Januar. *ibid. 1.* Se-
mel confiffum bona fide inferiori Con-
fefsario fentente fe non poffe abfolvere
à refervato cum cenfura, quo est inno-
datus confitens, non teneri confefsio-
nem iterare, fed tantum cafum manife-
ftare Superiori. 2. Habentem cafum re-
ferv. & non referv. poffe abfolvi à non
refervato, & mitti ad Superiorem pro
refervato. 3. Poffe Confefsarium infe-
riorem peregrinos abfolvere à cafibus
commiffis in diœcefi, ubi refervati funt,
fi in Confefsarii diœcefi non funt refervati,
etfi datâ operâ peregrini accedant
ad talem Confefsarium extra diœcefm.
Adi ipfum *refol. 2. ufque ad 11. in tract. de
caf. referv.*

Confefsarius
inferior po-
teft abfolve-
re peregrini-
nos.

6. *quæft. 8. n. 6.* non potest abfolvere fim-
plex Sacerdos: quia est pœna à iudice
infecta, unde fequitur iurisdictionem
contentiofam in abfolvente. Sed ego te-
neo cum Hurtado *de excom. difp. 18. diff.*
2. n. 10. quod poffit, fi excommunicatio
minor lata fit ob culpam venialem, quâ-
vis excommunicatus habeat peccata
mortalia, quia fatis est, quod Sacerdos
poffit abfolvere culpam, ob quam ex-
communicatio lata fuit. Et hoc intelli-
ge de iure ordinario: nam ex delegatio-
ne etiam Diaconus, & quilibet alius
Clericus potest minorem excommuni-
cationem abfolvere. Ita Cornejo *in 3. p.*
*tract. 1. difp. 11. dub. ultim. p. 5. tract. 9. re-
fol. 3. §. fecondo.*

nov abfolvè
potest à fim-
plici Sacer-
dote
fi lata est ob
culpam ve-
nialem.

45. Ab excommunicatione majori la-
ta à iure, fi nemini est refervata, iure or-
dinario abfolvere potest Epifcopus, ex
cap. nuper §. in 2. cafu, de fent. excom. &
DD. communiter cum D. Thoma add.
*ad 3. p. quæft. 21. & 24. & rationem affig-
nat in dicto cap. Innocentius III. quia
cum nemini refervatur, committi vi-
detur iurisdictionem habenti: quæ ra-
tio quamvis affigetur pro excommuni-
catione minori, procedit tamen etiam
de majori non refervata, ut docet Suarez
de cenf. difp. 7. feft. 3. Idem dic de Capitu-
lo Sede vacante, de Abbatibus, & aliis
Prælati Religioforum, habentibus iu-
risdictionem quafi Epifcopalem; *part. 3.*
tract. 5. refol. 23. §. Notandum verò, & part.
*5. tr. 9. refol. 5.**

Majori lata
à iure, fed
non refervata,
abfolvi
potest ab
Epifcopo.

46. Potest item à tali excommuni-
catione abfolvere Parochus; non quidem
iure ordinario, fed ex commissione Sum-
mi Pontificis in citat. *cap. nuper.* Quod
etiam dic de omni Sacerdote habente
potestatem abfolvendi à mortalibus.
Ita Cornejo *in 3. part. tract. 5. difp. 11. dub.*
1. & alii contra Paludanum in 4. difp. 8. q.
*5. art. 1. p. 5. tr. 9. refol. 5. §. Sed ego, circa
medium.*

A Capitulo
Sede vacan-
te.
Abbatibus,
& aliis Re-
gularium
Prælatu.

47. Omnis autem, qui potest abfolve-
re excommunicationem non refervatam
latam à iure, abfolvere etiam potest ex-
communicationem non refervatam ab
homine generaliter & per modum
præcepti; quia hæc excommunicatio
æqui-

Idem dic de
excommuni-
catione ab
homine lata
generaliter
non refervata.

ABSOLVERE.

à Cenfuris.

Excommu-
nicatio mi-
nori.

44. AB excommunicatione minori
fecundum Tannerum *tom. 4. difp.*

æquiparatur censuræ latæ à jure: unde pro illa facit argumentum cap. *nuper*, quod supra attulimus. Quod autem in dicto cap. dicatur, excommunicationem ab homine non relaxari, nisi à iudice eam ferente, vel eius superiore, intelligendum est de lata ab homine specialiter. Ita Cornejo in 3. part. tract. 5. disp. 11. dub. 3. Præpositus in 3. part. q. 1. dub. 13. num. 90. & alii contra Suarez de cens. disp. 7. sect. 2. num. 22. & Valquez de excommun. dub. 19. num. 10. part. 5. tractat. 9. resol. 4.

Lata à jure reservata absolvi potest ab eo, cui reservatur. Si enim reservatur Papæ, à Papa. Sed etiam ab Episcopo, si delictum est occultum. Et quid nomine occultum intelligitur, scilicet quod non est publicum.

48. Si verò excommunicatio major à jure lata sit reservata, ab eo absolvi potest, cui reservatur, vel, cui is commiserit. Unde, si est reservata Papæ; Papa vel ejus delegatus, potest illam absolvere. Adverte autem quod Episcopus ex Tridentino potest absolvere excommunicationem reservatam Papæ, quando delictum est occultum.

49. Quod si quæras, quinam dicuntur casus occulti; in quibus Episcopus vigore Decreti Concilii valet dispensare? Respondent nonnulli, occultum in præsentia materia intelligendum esse secundum terminos juris, videlicet, quod non potest probari. Sed omnino dicendum est, occultum in præsentia esse id, quod non est publicum; etiam si ab aliquibus sciatur. Ita Bossius de iur. sect. 1. cas. 10. §. 3. n. 26. & alii.

Licet sciantur à tribus, vel quatuor.

50. Unde infertur primo, posse Episcopum virtute Concilii Tridentini dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte viciniae, vel collegii. Unde in magna civitate, quatuor, quinque, aut sex vidisse testes, non satis videtur ad notorium. part. 7. tract. 2. resol. 15.

Vel sit publicum in uno loco, occultum autem in multis, si situr absolutio, vel dispensatio.

51. Infertur 2. quod si contingat delictum in una civitate esse publicum, vel per facti notitiam, vel quia in iudicio Confessum, vel quia per iudicis sententiam probatum; in alia verò civitate in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate esse occultum; tunc li-

cebit Episcopo absolvere, vel dispensare, modo notitia talis delicti non sit illuc facillimè perventura.

52. Si verò delictum sit publicum tunc si excommunicatus non potest ex aliquo legitimo impedimento Papam adire, poterit etiam Episcopus ex cap. *de cetero*, de sentent. excommunicationis, eundem absolvere. Cum hac tamen distinctione; quod si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus absolvat ad reincidentiam, id est cum cautione juratoris, ut cum primum potuerit compareat coram Summo Pontifici. mandatum Apostolicum recepturus, alias reincidat eo ipso; si autem impedimentum est perpetuum, absolute, & simpliciter absolvat. part. 7. tract. 10. resol. 23.

In delictis etiam publicis reservatis Papa potest absolvere Episcopus ex legitimo impedimento.

53. Impedimenta autem, quæ excusare possunt excommunicatum à recursum ad Papam, hæc sunt. Primo, periculum mortis in itinere cap. *si quis suadens*, & alii, de sentent. excommunic. Secundo, infirmitas longa, etiam non periculosa ex cap. *quod de his*, de sentent. excommunic. Tertio paupertas, nam nisi mendicare soleat, non tenetur Romam ire mendicando, & ita intelligendum est cap. *ea noscitur* eod. titul. Quarto, ætas, sive senilis ex dicto cap. *ea noscitur*, sive in puberibus, cap. *quamvis*, eod. titul. Quinto, sexus femineus, cap. *mulieres*, eod. titul. Sexto, subjectio filii familias, & servi ad patrem, & dominum, quando sine illorum præiudicio Papam adire non possunt, cap. *relatum*, eod. titul. Septimo, curam animarum vel temporale dominium, quando subjectorum detrimentum timetur, cap. *ne pro dilatione*, de penitent. remiss. Octavo, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non possunt, cap. *quamvis*, ut etiam debilitas in membris in cæco & claudo, cap. *ea noscitur*. Ultimo, quodlibet aliud, quod arbitrio præsentis censetur impedimentum legitimum. Ita Cornejo in 3. part. tractat. 5. disput. 11. dub. 2. part. 5. tractat. 9. resol. 6. part. 7. tit. 2.

Periculum mortis. Infirmitatis longa.

Paupertatis. Status imbecillus.

Sexus famæ. Subjectio.

Gubernatio.

Debilitas.

Vel rei similibus.

Ad

In quo casu non tenetur qui mittere Procuratorem ad Papam, vel epistolam,

55. Adverte primò, quod, si in tali casu potest excommunicatus impetrare absolutionem à Papa per Procuratorem, vel epistolam, docet Bonac. de cens. disp. 1. quæst. 3. punct. 2. num. 4. teneri hoc facere, & non posse absolvi ab Episcopo. Sed contrarium tenendum est cum Hurtado de excomm. disput. 15. diff. 3. num. 10. quia ad id non obligatur à jure. part. 4. tract. 4. res. 58. & part. 7. tr. 10. res. 23.

Nec adire Nuncium, vel alium habentem ad id privilegium.

56. Adverte secundò, quod si non valens Papam adire, possit idire Nuncium Summi Pontificis, vel alium habentem privilegium absolvendi, non tenetur illum adire, sed potest nihilominus absolvi ab Episcopo, quia existente impedimento recurrendi ad Papam, restituitur Episcopo ordinaria potestas, quam per reservationem amisit, ergo non est, cur sit recurrendum ad Nuncium. Adde, quod reservatio est odiosa, & strictè interpretanda, unde explicari debet de recursu ad solum Papam. Ita Hurtado loco cit. contra Bonacinam loco cit. Qui tamen observat excommunicatum sic absolutum ab Episcopo, teneri post impedimentum se præsentare Pontifici, saltem per Procuratorem, sub pœna reincidentiæ. Quam obligationem tenetur illi injungere Episcopus, si non sit impuber. *Ibid.* §. sed magis, & part. 5. tract. 9. res. 6 §. Notandum. & part. 7. tractat. 10. res. 23. §. Nota.

Et si non potest adire Episcopum, secundum aliquos absolvi potest à Parocho.

Et in eius de facto à quolibet Confessario.

57. Adverte tertio, quod Tannerus tom. 4. disput. 6. quæst. 10. dub. 6. num. 120. docet, Excommunicationem Papæ reservatam, stante impedimento eundi ad Papam, absolvi posse à Legato, vel alio facultatem habente, & si hic adiri non potest, ab Episcopo. Quod si nec Episcopus adiri potest, à Parocho: eoque deficiente, à quolibet Confessario. part. 5. tract. 9. res. 6. §. Non desinam.

58. Potest Episcopus vigore Concilii Tridentini absolvere à quibuscunque casibus occultis reservatis Papæ post dictum Concilium per novas Constitutiones, quia decretis Tridentini non derogatur, nisi de eo fiat expressa mentio. Ita Sanchez sum. tom. 2. lib. 6. cap. 15. nu.

76. & alii contra Zecchium de cas. reserv. cas. 10. num. 1. part. 7. tr. 2. res. 20.

59. Hinc inferas posse Episcopum absolvere excommunicationem latam à Gregor. XIII. ingredientem septa alicujus Monasterii dummodo sit occulta. part. 2. tract. 16. res. 33. & p. 1. tract. 2. res. 22.

60. Item posse absolvere excommunicationem latam in Bulla Pii V. contra intromittentem fœminas in Monasteria virorum, si item sit occulta. Ita Merolla tom. 1. disp. 1. cap. 2. diff. 10. num. 527. contra Riccius tom. 1. resolut. 544. tract. 5. part. 3. tractat. 2. res. 66. §. Notandum est etiam. & part. 7. tractat. 2. resolut. 22. §. Nota.

61. Item posse Episcopum non obstante Constitut. Clem. VIII. vigore dicti Concilii Tridentini absolvere ab excommunicatione occulta Duelli. Ita Bonacina de cens. disp. 1. quæst. 3. punct. 2. n. 1. contra Marchinum de Sacram. ord. tract. 1. part. 9. c. 3. n. 8. part. 7. tract. 2. res. 21.

62. In casibus autem publicis, & deductis ad forum contentiosum non potest Episcopus uti auctoritate prædicti decreti, nisi prout num. 41. supra. Tunc verò delictum dicitur deductum ad forum contentiosum plene, & perfecte, cum lis est contestata. Ita Trullench in Decal. tom. primo, lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 9. cum aliis. Nota tamen (quod advertit Palaus tom. 1. tr. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. n. 15. cū Trullench citato) quod à delicto sic deducto ad forum contentiosum, non potest Episcopus absolvere, neque dispensare etiam alibi, ubi omnino ignoratur, quia ubicunque est deductum, simpliciter est deductum. part. 7. tr. 2. resolut. 17.

63. Poterit quidem Episcopus uti prædicta facultate Concilii cum Reo, qui à Cœlicto deducto ad forum contentiosum fuerit liberatus, vel quia delictum probatum non fuerit, vel quia fuerit tantum semiplene probatum; quia adhuc manet occultum finito iudicio, & lata sententia absolutoria. Et hoc verum puto, etiam si reus mediis depravatis obtinuerit absolutionem ab injecto crimine. Ita Calpenis in curs. Theol. tom. 2. tract.

Et eum, quod violavit clausuram monialium.

Et intromittentem fœminas in monasteria virorum.

Et in excommunicatione occulta Duelli.

Non potest autem in casibus deductis ad forum contentiosum, Quod tunc est, cum lis est contestata.

Nisi postquam reus fuerit absolutus, vel quia tantum semiplene probatum. Et si iterum deducatur ad forum contentiosum, prout illi absolutio, vel dispensatio facta.

tract. 2. disputat. 5. sect. 17. num. 178. & Bonacin. de cens. disputat. 7. quest. 5. punct. 1. num. 5. Quod si post obtentam ab Episcopo absolutionem (ut optimè observat Bossius) existente crimine occulto, idem crimen deinde detegatur, & ad forum contentiosum iterum deducatur, dispensatio facta non solum proderit in foro conscientia, sed à pio, & benigno Episcopo, aut altero Iudice etiam pro foro exteriori admittenda est. p. 7. tr. 2. resol. 18.

Potest etiam quamvis delictum sit probatum, & punitum.

64. Si verò delictum fuerit deductum ad forum contentiosum, & probatum, post iudicium finitum, & delictum punitum, non videtur posse Episcopus uti hac facultate Concilii quia iam delictum est notorium, & publicum; siquidem est in iudicio probatum. Ita Suarez, & Bonacin. de cens. disp. 7. quest. 5. punct. 1. n. 6. & alii. Sed licet hæc opinio sit probabilis, contrariam tamen etiam probabilem existimo, quam tenet Caspensis in curs. Theol. tom. 2. tr. 25. disp. 5. sect. 17. n. 116. & alii.

Secus si non dum reus sit definitivè absolutus.

Verum illud quidem est, quod si reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cum onere se præsentandi toties, quoties, tunc Episcopus non potest uti facultate hujus decreti. Ita Barbosa de potest. Episcop. part. 2. Alleg. 39 num. 35. part. 7. tract. 2. resol. 19.

Excommunicatio reservata Episcopo absolvi potest ab ipso, ejusque delegato. Et à Confessario Regulari.

65. † Ab excommunicatione reservata Episcopo, sive sit ab homine sive à jure, absolvi potest Episcopus, is, cui ille commiserit facultatem, vel eius superior.

66. Item Confessarius Regularis virtute suorum privilegiorum, non obstante decreto Clementis VIII. & declaratione Cardinalium limitantibus dicta privilegia ad casus reservados Episcopo à iure: Nam limitatur tantum quoad casus, non autem quoad censuras; & in diversis non fit illatio. Ita Megala in 1. part. lib. 1. cap. 3. num. 10. quidquid contra sentiat Marullus tom. 1. disp. 1. cap. 2. dist. 4. num. 575. etiam probabiliter part. 3. tract. 2. resol. 13.

Episcopus

67. Episcopus non potest absolvi Summa Diana.

excommunicationem incursum propter enormem Clerici percussorem. Quamvis sit enormis percussio in tali casu, Vide V. Excommunicationes, num. 2.

non potest absolvi percussorem enormiter Clericum.

68. Episcopus reservare potest aliquam excommunicationem Summo Pontifici, in quo casu ipse non potest illam absolvi. Potest tamen Archiepiscopus. Nam Episcopus, & alius quisvis, potest renunciare favori suo, sed non in præiudicium alterius. Ita Novarius 99. fovens. part. 1. q. 66. contra Campanil. divers. jur. can. r. 11. c. 15. n. 132. p. 3. tr. 4. resol. 158.

Potest reservare aliquam excommunicationem Papa.

Sed hoc non obstante, absolvi potest Archiepiscopus. Excommunicatus ab alieno Episcopo, non potest absolvi à proprio.

69. Qui ab alieno Episcopo excommunicatus est, factus illius subditus ratione delicti patrati in sua diocesi, cui adnexa erat excommunicatio, vel ob quod iussus ab illo satisfacere sub pœna excommunicationis intra certum tempus, non satisfacit, vel citatus in aliqua causa coram ipso, contingat excommunicari; is rediens in propriam diocesim, non potest absolvi à proprio Episcopo quia in his casibus factus est subditus alterius Episcopi, qui in illem ratione delicti, vel litis, jus acquisivit, cap. proposuisti de foro comp. Ita Faber de cens. in 4. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 8. n. 243. part. 5. tr. 9. resol. 9.

Excommunicatio reservata Prælatu Regularium absolvi potest ab ipso, eorumque delegatis, vel superioribus.

70. † Excommunicationem reservatam Prælati Regularium in casu, quo ipsis illam sibi reservare licet, absolvi possunt ipsi, & alii de illorum licentia, vel ipsorum superiores. Quamvis excommunicationes absolvi possunt virtute Cruciatæ, aut Jubilæi, vide in propriis locis. †

Qui potest absolvi excommunicationem absolutè, absolvi potest ad reincidentiam.

71. Omnis autem, quicumque potest absolvi excommunicationem absolute, potest illam absolvi ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit. Nam excommunicatio, in quam absolutus reincident, non censetur lata ab absolvente, sed à primo ferente illam. Ita Hurtado de excomm. disp. 14. diff. 3. n. 14. par. 5. tr. 9. resol. 15. in fine.

72. † Suspendio, si indiget absolutione (aliqua enim cessat absque absolutione) & est ab homine, absolvi potest ab eo, qui tulit sententiam, ab ejus successore,

Quamvis absolvi potest à suspensione.

D

cessore,

cessore, vel superiore. Si vero est à jure, & pro tempore determinato, etiam si non sit reservata, absolvi non potest, nisi à conditore juris, vel ejus successore, aut superiore. Si autem est perpetua, reservata pertinet ad eum, qui reservatur, non reservata, & lata propter contumaciam, ab Episcopo, lata vero propter delictum, etiam ab Episcopo, si is potest dispensare super delictum.

Et a quibus
cunque
generis in
rescripto.

Quando sol-
latur censura
Papali, tolli-
tur etiam
Episcopali
eidem delicto
imposita.

In articulo
de periculo
mortis qui,
liber sacer-
dos absolvere
potest à
censuris.

Etiam præ-
sente Præ-
lato.

Sed an etiam
ab irregulari-
tate ex des-
cripto.

Duplez
opinio.

Simplex Sa-
cerdos non
debet absol-
vere mori-
bundum à
censura, nisi
satisfacta
parte.

Sed si absol-
vat, absol-
tio erit
valida.

73. Interdictum à quoniam absolvi possit, aut suspendi, vide V. Inter ablatio. †

74. Concurrente quacunque censura Episcopali cum Papali in eodem peccato, si Papalis tollitur, usus communis recepit, ut etiam Episcopalis sublata censetur. Ita Naldus *scilicet v. Episcopus n. 8.* contra Grassum, *part. 1. lib. 1. cap. 3. n. 62. part. 5. tr. 9. resol. 70.*

75. In articulo, ac etiam periculo mortis necessario (ut excludam periculum ex ludo haritarum, taurorum, &c.) in quo supra à n. 19. dictum est quemlibet Sacerdotem posse absolvere à quibusvis reservatis, potest etiam quilibet Sacerdos absolvere ab omni excommunicatione, & censura, ex *cap. fin. de cens. & c. eos, de excomm. in 6. & de Tridentino.* Et hoc etiam probabile est facere posse, præsentem Prælatum. Vide infra V. Confessarius à num. 15. *part. 5. tractat. 9. resol. 67.*

76. Potest item simplex Sacerdos secundum Henriquez *lib. 3. cap. 9. n. 5.* absolvere moribundum ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato, quia hæc est censura, & privilegium Tridentini, cum sit favorabile, late interpretari debet. Sed Trullench in *Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. n. 7.* verius censet, non posse. *part. 5. tract. 3. resol. 67.*

77. Simplex Sacerdos non debet absolvere moribundum à censura, nisi satisfacta parte, si opus est, & potest, ex *Clement. 1. de hæret.* quæ clausula quomodo practicanda sit, vide infra V. Bulla Cruciatæ quoad censuras, à num. 52. Si autem omiſſa satisfactione absolvat, valebit absolutio. Vide Bellochium *part. 1. quæst. 2. num. 36. part. 5. tr. 3. resol. 67.*

78. Sacerdos absolvens ligatum ex-

communicatione, vel alia censura in articulo mortis, debet illum absolvere cum onere comparendi coram habente ad id facultatem, cessante periculo, ut percipitur ex *cap. eos, qui, de sent. excomm. in 6.* non quidem, ut ab eo absolvatur, quia jam est absolutus: sed, ut se præbeat obedientem Ecclesiæ, & paratum ad aliquam penitentiam, si illam superior velit injungere. Et hoc sub pœna reincidendi in eandem censuram. Ita Cranado in 3. *part. controu. 7. tract. 10. disp. 5. sect. 2. numer. 12.* Et quidem Sanchez *tom. 1. lib. 2. cap. 13. numer. 26.* putat, Confessarium debere imponere penitentiam hoc onus sub juramento ex *cap. quamvis, & cap. ea noscitur, de sentent. excomm.* Sed quia hæc capita loquuntur tantum de percussore Clerici, æstimo, non esse ad alios extendenda. Et ita docet Trullench. in *Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. num. 9.* Adverte autem cum Cælestino *comp. tract. 1. cap. 7. numer. 3.* absolutum à censura in articulo mortis, satisfacere postea comparando superiori per litteras, vel comparando coram habente facultatem ex privilegio absolvendi extra mortis articulum. Adde quod Millardus *sum. Pænoch. de pœn. cap. 97. num. 10.* notat, probabilissimum videri, quod tale onus post Tridentinum *sess. 14. cap. 17.* cessaverit, quam doctrinam Cælestinus approbat, quando excommunicatio non est notoria, vel deducta ad forum externum. Sed in contrarium videtur *cap. de exero & capeos, qui cit. de sent. excomm. part. 4. tr. 4. c. 1. 199. vers. Notandum, & par. 5. tract. 3. resol. 66. §. Notandum, & 67. vers. Insuper, & tract. 14. resol. 59.*

79. Deficiente Sacerdote, nemo absolvere potest moribundum à censuris secundum Fabrum in 4. *dist. 25. quæst. 1. disp. 4. cap. 8. num. 257.* quia talis potestas nemini præter Sacerdotes, invenitur concessa; nam quia absolutio censurarum non est ad salutem necessaria, ut est absolutio à peccatis, non est unde Ecclesia moveatur ad concedendum aliis hanc facultatem. *p. 5. t. 9. ref. 7.*

Sed Præpositus in 3. *p. 9. 1. dub. 14. n. 97* Sed alii pro-

Debet itam
imponere
onus compar-
endi, si
super vivat.
Et hoc sub
pœna reinci-
dentia.

Comparandi
inquam,
saltem per
litteras
superiori,
vel alteri
habente pri-
vilegium.

In defectu
Sacerdotis
non potest
moribundum
absolvi à
censuris per
alium secun-
dum Fabrum.

*quod ab ex-
communicat
ione, &
interdicto
absolvi
posse per
Clericum.*

probabile putat in mortis articulo omnes Clericos absolvere posse, saltem ab excommunicatione, & interdicto personali. Nam id de excommunicatione judicatur in §. *præterea*, ubi habetur, excommunicationem in mortis articulo absolvi ab alio, quam ab eo, qui excommunicavit, vel superiore, ubi per alium, videtur intelligi, cui jurisdictio Ecclesiastica committi potest. *Ibidem* §. *Nota etiam*.

*Et ego puto
absolvi
posse etiam à
laico, quamvis
in hæretico.*

80. Et ego probabile censeo cum *Laman lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. numer. 2.* Philip. *po de la Cruz Norte de Confessores, tr. 1. §. 1.* & aliis, posse etiam laicum absolvere à censura in articulo mortis, quamvis sit hæreticus; quia, si id potest Clericus primæ tonsuræ, poterit etiam laicus baptizatus, quia parem cum illo habet facultatem. Deinde laicus est capax talis jurisdictiois, si Papa illi concedit; censetur autem concedere in illo articulo cuilibet capacitatem habenti. Adde, quod *Marchinus de peste, par. 3. cap. 12. numer. 2.* putat, in tali casu hanc sententiam non solum practicari posse, sed etiam debere, quia cum sit probabilis, & ex illa nullum inconveniens sequatur, imò bonum morituro, nimirum suffragiorum participatio, beneficium Ecclesiasticæ sepulturæ, & si est amens, sacra Communio, Charitas Christiana postulat, ut tale remedium adhibeatur *par. 3. tr. 4. ref. 133. & in add. ref. 12. & par. 5. tract. 3. ref. 77. & tr. 9. ref. 7.*

*Quibus ta-
men priva-
bitur, si hæc
opinio non
sit vera, &
prædicetur.*

Sed advertite cum *Trullench in Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. n. 7.* quod licet hæc opinio sit probabilis; si tamen non est vera, Ecclesiæ suffragia, absolutio non proderunt: unde expedie, post mortem novam absolutionem à Sacerdote facultatem habente, si commode fieri potest, impetrare. *p. 5. tr. 3. ref. 77. in fine.*

Sed nihilominus potest ab habente facultatem absolvi defunctus.

81. Excommunicatus, qui in articulo mortis non potuit absolvi ab excommunicatione, si dedit signa contritionis, potest secundum *Villalobos tom. 1. tract. 16. diff. 20. n. 20.* absolvi defunctus, ut sepeliatur in loco sacro, & participet de suffragiis Ecclesiæ; non quidem à quo-

cunque, quia non est in articulo mortis sed ab habente facultatem. Signa autem contritionis sufficienter probari per unicum testem.

Sed secundum *Fernandez p. 1. docim. 6. n. 5.* absolvi potest, etiam signa contritionis non dederit, dummodò non constet, obiisse in peccato mortali. Et *Henriquez l. 7. c. 20. n. 2.* putat talem absolutionem dari posse virtute Bullæ, Sed hoc improbat *Fernandez*; quia Bulla defunctorum continet hoc privilegium, Bulla autem *videtur* non prodest defunctis *par. 5. tract. 9. resol. 24.*

An si contritionis signa non dederit?

82. Excommunicatus per jurisdictionem ordinariam, sicut etiam virtute privilegii Regularium vel alterius; concessi in gratiam Confessoris, & c. absolvi potest invitus; minimè verò virtute privilegii concessi in favorem penitentis, quale est Jubilæum, & Bulla Cruciatæ; nam usus privilegii pendet ex voluntate habentis illud. Ita *Faber in 4. disput. 25. quest. 1. disput. 4. cap. 8. numer. 216. par. 5. tract. 9. resol. 10. §. Nota.*

Potest excommunicatus absolvi invitus ab habente facultatem etc. Non tamen per privilegium, nisi penitentis concessum.

83. Sed an invitus absolvetur etiam licitè; si censura sit lata ab homine, Suarez apud *Turrianum de cens. lib. 2. disp. 24. num. 7.* affirmat, justis intervenientibus causis, si verò sit à jure, observandam formam assignatam, si jure assignata sit; secus, rem prudenter considerandam, ut fiat sine peccato. Et *Faber, ubi sup. ait*, licere excommunicatum absolvi invitum, licet non velit desistere à contumacia, quando iudex videt excommunicationem non prodesse, & esse potius venenum, quam medicinam, Et hoc etiam procedere, si excommunicatio sit à jure, dummodò cesset scandalum, contemptus censuræ, & præjudicium tertii, & sint sufficientia signa, quod talis censura potius detrimentum afferat, quam utilitatem, & quod melius obediet suavioribus mediis. *resolut. 10. citati.*

An verò licitum sit invitum absolvere? Sic dicunt aliqui justè de causis.

84. Ordinariè etiam ad absolutionem excommunicationis requiruntur quedam cæremoniæ, inter quas est juramentum, non quidem servandi omnia præ-

*In absolutio-
ne excommuni-
cations requiritur carta etc.*

verbia, ut
juramentum
de non rein-
cidendo, &
cetera.

cepta Ecclesie, secundum Suarez apud Turrianum ubi infra, sed tantum de non violando legem, ob cujus transgressionem imposita fuit excommunicatio. Sed neque hoc videretur usu receptum, & saltem ob ignorantiam excusantur homines a novo peccato, ob violationem talis juramenti. Imo Cajetanus in summ. v. Absolutio putat, hoc juramentum præstandum esse solum de satisfactione exhibenda, & in magnis criminibus, puta hæresis; percussio Clericorum, &c. Sed cap. cum desisteres, de sent. excomm. nullum ponit discrimen inter peccata. Vbi infra

Sed iuramentum
non omittitur
non facit ab-
solutio in
validam.
Nec peccat
mortuiter
non exigent.
Et mendaces
ante impu-
ne possunt
una cum alio
solenni iu-
ris omittere.
Censura ab-
soluti possunt
extra Confes-
sionem.

85. Omisso autem juramento, cum requiritur, non facit Absolutionem invalidam, cap. super eo, 2. de sentent. excomm. Ita Gordonus, tom. 2. lib. 7. quest. 12. cap. 9 §. 3. n. 75. Imò juramentum non exigere, sicut etiam alias ceremonias in Absolutione requisitas omittere, non est peccatum mortale, secluso contemptu, & scandalo. Mendicantes verò, ut observat Turrianus de cens. lib. 2. disput. 24. dub. 3. habent privilegium absolvendi sine solemnitatibus. part. 5. tract. 9. resol. 23. Et 68.

86. Absolutio à censuris secundum Hurtadum de excomm. disput. 15 diff. 2 num. 6. impendi potest extra Confessionem Sacramentalem, tam ab Episcopo, quam à Parocho, aut Confessario ordinario, ut etiam virtute Bullæ, aut alterius privilegii, ut dicemus V. Bull. Cruciatæ num. 48. etiam, si conceatur in ordine ad absolutionem peccatorum; quia potest quis uti potestate sibi concessa quoad aliquid, & nolle uti in totum. p. 5. tract. 9. resol. 5. prope finem. Et (quia censura non est culpa) absolutio à censura, non habet connexionem cum Sacramento Pœnitentiæ. Unde etiam docuit Trullench in Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 18. numer. 12. absolutionem censurarum impendi posse absenti; id tamen propter reverentiam censuræ, & propter scandalum, non expedire, nisi in aliquo casu rato. Et, quoniam irregularitas, quæ est pura pœna: venit sub nomine censuræ, idem

Et secundum
aliquos etiã
ab absente.
Quod dicitur
dicitur fore de
irregularitate
ex delicto
etc.
Sed an hæc
probabilia,
in iudicio.

etiam dici posset de irregularitate. Sed an hæc sint probabilia, alii judicent. p. 1. tr. 2. resol. 103.

87. Ad Absolutionem censuræ Ugolinus de cens. tab. 1. cap. 23. putat sufficere, si dicatur, Absolve te. Sylvester, v. Absolutio 2. negat. Ego cum Cornejo in 3. part. disp. 11. num. 2. quest. 2. distinguendum puto: & si pœnitens petat absolutionem censuræ determinatæ, sufficere, quia ratione petitionis verbum Absolvo habet suam determinatam significationem: sicut quando absolutio est à peccatis, illud verbum determinatur à peccatis expressis: si verò quis absolvatur invitus, vel absens: non sufficere, sed explicari debere nomen censuræ. part. 5. tractat. 9. resol. 31.

Forma absolutionis censuræ sufficiens est [Absolve te] si pœnitens significaverit determinate velle absolvi.

Secus, si sententia.

88. Valet autem absolutio censuræ, si fiat verbis, sive scripto. Et quidem Pontifex alia quacunque actione potest absolvere, alii verò minime, ex Clem. ultim. de sentent. excomm. Ibid. §. Notandum.

Potest etiam absolvi verbis, & scripto. Et à Pontifice quocumque alio signo. Forma absolutionis excommunicatæ solita.

89. Solet autem excommunicatio sic absolvi: Absolve te à vinculo excommunicationis, ob talem causam, & restituere te Sacramento Ecclesie, & Communioni fidelium in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Sed, ut patet, non omnia hæc verba sunt de essentia formæ, nec etiam explicatio causæ, nisi absolvendus haberet plures censuras, ad significandum à quam absolvatur. Ibid.

90. Potest etiam absolutio excommunicationis valide fieri sub conditione in futurum, v. gr. absolvo te, si infra quindecim dies restituas. Imò talis absolutio est etiam licita, & impleta conditione, habebit effectum: nullo enim jure irritatur, aut fieri prohibetur. Ita Turriastus de cens. lib. 2. disp. 24. dub. 1. contra Sylvestrum, v. Absolutio 3. n. 1. p. 5. tr. 9. resol. 14.

Absolutio excommunicatæ fieri potest ad reincidentiam valide & licite.

91. Absolutus ab excommunicatione sub conditione ad reincidentiam (sub hac scilicet forma, Te absolvo ab excommunicatione ad tres dies, ut si intra eos non solvas, reincidas, in qua nullus significatur respectus ad novam culpam) si

Et si absolutus non adimplens conditionem, etiam pœnitentiam, secundo aliquot reincidit, non

non implet conditionem, etiam absque culpa, secundum Hurtadum de excommunic. disputat. 14. diff. 3. num. 11. reincident, ratione culpa antiqua: quia pro tempore ultra determinatum non absolvitur, nisi sub conditione operis absolutur, quod si non ponitur, absolutio non perseverat, sed redit excommunicatio ex vi prioris sententiae. Sed Avila. de cens. part. 2. cap. 7. disput. 3. dub. 14. & alii dicunt, non reincidente absque nova culpa; nam illa absolutio absolutur sustulit excommunicationem, unde non potest redire, nisi de novo producatur, mod esse non potest, nisi ob novam culpam: quia propter eandem bis puniri nequit, utraque opinio est probabilis, ut ait Praepositus in 3. p. du. 15. numer. 113. p. 5. tr. 9. re. Joh. 15.

Sed secundum alios non ita.

Parti, ad cuius instantiam imposita fuit excommunicatio, nisi infra certum terminum solvat, potest terminum prorogare. Et termino prorogationis elapso debitor excommunicationem incurrit: vel si absolutus fuit sub conditione, in eam reincident.

92. Absolutus ad reincidentiam ad instantiam partis (verbi gratia absolvo te, si intra triduum solvas) si creditor proroget terminum, non reincidente lapso termino iudicis. Nam terminus iudicis datus fuit in favorem partis, quae proinde prorogare illum potest. Elapso autem termino prorogato, si absolutus non iolverit, reincident absque novo consensu iudicis, ex vi praecipit à principio facti. Nam iudex non posuit terminum ad finiendum obligationem, & lationem excommunicationis, sed tantum ad finiendam permissionem, aut licentiam differendi solutionem: igitur post terminum prorogatum perseverat praecipitum iudicis, & incurritur excommunicatio non quia pars protestative id faciat, sed indirecte, suspendendo scilicet obligationem naturalem in actu secundo. Ita Hurtado de excommunic. disputat. 13. diff. 5. n. 15. & Cornejo in 3. part. disputat. 4. dub. 2. quest. 3. contra Vgolinum de cens. tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 5. p. 5. tr. 9. resol. 62. & 65.

A levi percussione, clivici etiam habentes jurisdictionem quasi episcopalem

93. Episcopus, & alii habentes jurisdictionem quasi Episcopalem possunt absolvere ab excommunicatione si quis suadente, dummodo sit levis percussio, & non enormis. p. 9. t. 7. ref. 47. & si percussio

fit regulariter enormis pertinet ad Papam. De Regularibus, vide Praelatus, & Episcopus.

palem p. sunt absol. vere.

94. Absolutio à Censuris potest dari ab habente facultatem absenti, & absque confessione, five absolvens, & absolvendus sint extra diocesim, vel absolvens sit in una & absolvendus in alia. p. 9. tr. 7. ref. 9. nec tenetur per Epistolam petere absolutionem à Pœnitentiaria sacra ibidem §. Nota.

Potest absolvere à censuris utrisque absentibus à diacese.

95. Moribundus in articulo mortis etiam signum contritionis non ostendit, absolvere dicitur ab excommunicatione, vel alia censura propter multa bona eventientia, & non peccat nec venialiter, sed aliter, patiens confessarius peccaret mortaliter, etiam si absolutio fieret à Clerico, vel laico; nec haereticus tenetur adire Papam vel alium superiorem, & potest delinctus in loco sacro sepeliri, & Missas pro eo celebrare facere. p. 9. t. 7. ref. 13. & ref. 20. tr. 6.

In articulo mortis potest absolvi moribundus etiam si non ostendit signum contritionis. Sacerdos hoc non faciens peccat mortaliter.

96. Initiatum tantum prima censura, non esse absolvendum à confessionario, quatenus indigeat, & ita practicatur, docet Diana parte 10. tr. 14. resol. 14.

Not. si ab absolvendus.

97. Absolutus ab excommunicatione per inferiorem in articulo mortis, si convalescat, tenetur se praesentare superiori, com. DD. p. 10. tr. 14. resol. 65. §. Et tamen

Tenetur superiori se praesentare.

98. Absolutio data ab excommunicatione non tolerato extra casum necessitatis est nulla. Avila & alii p. 10. tr. 15. ref. 14.

Est nulla absolutio.

Absolvere ab heresi, & aliis criminibus S. Officii.

99. Crimina ad S. Officium pertinentia sunt haeresis, & alia primi Canonis Bullae Coenae, aliaque nonnulla in suis edictis contenta. Haeresis formalis quoad reservationem, & excommunicationem incurrendam multa requirit quae invenies sub v. Haeresis. †

Haeresis absolvit Pontifex.

100. Igitur, praeter Papam, possunt absolvere ab Haeresi DD. Inquisitores, & totae pra-

Et Inquisitores.